

BSOBAC- 3 22V- BACHELOROPPGAVE MED
FORSKNINGSMETODE

KJÆRLIGHETENS BETYDNING PÅ BARNEVERN SINSTITUSJON

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Bachelor i Sosialt arbeid

Mai 2022

Kandidatnummer: 7134

Antall ord: 11268

I can't fight you anymore
It's you I'm fighting for
The sea throws rock together
But time leaves us polished stones
We can't fall any further
If we can't feel ordinary love
And we cannot reach any higher
If we can't deal with ordinary love
Birds fly high in the summer sky
And rest on the breeze
The same wind will take care of you and I
We'll build our house in the trees
Your heart is on my sleeve
Did you put it there with a magic marker
For years I would believe
That the world couldn't wash it away
'Cause we can't fall any further
If we can't feel ordinary love
And we cannot reach any higher
If we can't deal with ordinary love

U2 –Ordinary love.

Innholdsfortegnelse

1	Innlending.....	4
1.1	Bakgrunn for valg av tema	4
1.2	Presentasjon av problemstilling	5
1.3	Begrepsforklaring	5
1.4	Formål med oppgaven	6
2	Kontekst	8
2.1	Barnevernloven	8
2.2	Barnevernsinstitusjon	8
3	Faglig kunnskap / teoretisk rammeverk	10
3.1	Relasjon	10
3.2	Trygghet og omsorg	11
3.3	Annerkjennelsesteori og tilknytningsatferd	12
3.4	Barnets perspektiv	13
3.5	Kjærlighet i barnevernet	14
4	Metode.....	16
4.1	Valg av metode.....	16
4.2	Litteraturstudie som metode	17
4.3	Datainnsamling	17
4.4	Inklusjons- og eksklusjonskriterier	18
4.5	Presentasjon av forskningsartiklene	19
4.6	Analyse	20
4.6.1	Likheter og ulikheter ved funnene.....	22
5	Funn og drøfting.....	23
5.1	Den miljøterapeutiske relasjonen	23
5.2	Hva er kjærlighet i en profesjonell relasjon?	23
5.3	Skjønn i utførelsen av kjærlighet i en relasjon	25
5.4	Kjærlighetsbegrepet i praksis	26
5.5	Fysisk nærhet i relasjonen	27
5.5.1	Risiko med nærhet i relasjonen	27
5.6	Utfordringer med kjærlighet i en profesjonell relasjon	28
5.6.1	Problematisk å kreve en følelse	29
5.7	Ungdommens behov for trygghet og annerkjennelse	29
5.7.1	Ungdommens behov for kjærlighet	31
6	Avslutning	32
7	Referanser.....	33

1 INNLENDING

Sosialt arbeid handler om å se en person ut fra den sammenhengen hun eller han befinner seg i, det handler om å se «personen i situasjonen». Dette begrepet er helt grunnleggende i et relasjonelt perspektiv i utførelsen av sosialt arbeid (T. Ellingsen et al., 2015, s. 19-25). Gjennom snart 3 år på studiet har vi lært at relasjon er nøkkelen til å få til godt sosialt arbeid. I min oppgave ønsker jeg å undersøke kraften som ligger til grunn i møtet mellom hjelperen og brukeren på barnevernsinstitusjon, samt se på kjærlighetsbegrepets betydning i relasjonen mellom ansatte og ungdom.

I formålsparagrafen til barnevernloven, § 1-1, står det at «barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår» (barnevernloven, 1992). Barn og unge i møte med barnevernet har nå rett til å bli møtt med kjærlighet. Men hva betyr det for ansatte i barnevernet å skulle gi kjærlighet? Jeg vil finne ut av hva som ligger i kjærlighetsbegrepet, og hva slags betydning begrepet får i møte med ungdom på barnevernsinstitusjon.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Nysgjerrigheten min for dette temaet kom da jeg var i praksis på en barnevernsinstitusjon for ungdom i alderen 13-18 år. Etter praksisperioden fikk jeg en ekstravakt stilling på institusjonen. Jeg har derfor brukt mye tid på institusjonen og arbeider tett på ungdommer som er svært sårbare. Jeg har blitt oppmerksom på hvilket ansvar som ligger på meg, til å vise omsorg og kjærlighet i relasjonen med ungdommene. Jeg har erfart at de fort kan oppleve situasjoner som utrygge. Det skal ofte lite til før ungdommen blir frustrert, sint eller mister kontrollen over egne følelser, og skyver oss voksne vekk. Ungdom som er risikoutsatte og sårbare har ofte atferdsuttrykk som kan være emosjonelt utfordrende for miljøterapeuten å stå i. Det er derfor sentralt å forstå viktigheten av relasjonen mellom ungdom og ansatt. Jeg brukte mye tid på relasjonsbygging de første månedene da jeg var i praksis, nettopp fordi jeg så på god relasjon med ungdommen som det aller viktigste for å komme inn i arbeidet på institusjonen. Jeg skjønnte fort at grensetting og miljøterapeutisk arbeid ville være vanskelig å få til hvis ikke det lå en relasjon mellom meg og ungdommen i bunn. Kjærligheten i en profesjonell sammenheng har vi ikke hatt noe særlig om i undervisningen på skolen, eller på kurs på arbeidsplassen min. Det ligger likevel og ulmer en plass mellom linjene i det praktiske jeg gjør og i litteraturen vi leser på skolen. I arbeidet med utsatte og sårbare ungdommer er vi med på å forme dem som

mennesker. Hvordan vi som profesjonelle yrkesutøvere møter disse ungdommene, har stor betydning for deres utvikling og liv.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Hva slags betydning har kjærlighetsbegrepet i relasjonen mellom ungdommer og ansatte på barnevernsinstitusjon?

Avgrensing: jeg vil avgrense oppgaven min til ungdom i alderen 13-22 år som bor på barnevernsinstitusjon. Det vil ikke være fokus på sosioøkonomisk bakgrunn eller etnisitet. Under avsnittet 3.3 «anerkjennelsesteori og tilknytningsatferd» kunne jeg valgt flere teorier, men jeg har valgt å gå inn i Axel Honneths anerkjennelsesteori og John Bowlbys sin tilknytningsteori. Bowlby skiller mellom fire ulike tilknytningsmønstre: den trygge tilknytningen, den utrygge unnvikende tilknytningen, den utrygge ambivalente tilknytningen og den desorganiserte. Jeg velger å begrense meg til å kun ta med den trygge og utrygge tilknytning, da disse er mest relevant for drøftingen i oppgaven.

1.3 Begrepsforklaring

I dette avsnittet vil jeg definere noen relevante begreper, som blir nevnt gjennom hele oppgaven og som er viktige for å kunne forstå handlingen i denne oppgaven.

Relasjon

Utviklingen vår som menneske, skjer i samspill med andre mennesker og omgivelsene våre. Begrepet «relasjon», er et kjernebegrep i sosialt arbeid, og forteller oss at en aldri skal forstå et menneske uavhengig av sin kontekst (Aubert & Bakke, 2018, s. 33). Relasjon er en betegnelse som rommer ulike mellommenneskelige forhold, det kan være både på godt og vondt, men blir i dag i dagligtale gjerne forstått implisitt som positivt (Sommerfeldt, 2019, s. 177). Relasjonen mellom miljøterapeut og ungdom kan defineres som «et gjensidig og interaktivt forhold der begge parter påvirker hverandre (Aamodt, 2014, s. 36).

Kjærlighet

Kjærlighetsbegrepet har siden 2018 vært en del av formålsbestemmelsen i barnevernloven (1992). Det innebærer at barn og unge skal bli møtt med kjærlighet fra de som jobber på barnevernsinstitusjon (Lillevik, Stokvold, Landmark, 2020, s. 79). Kjærlighet er et mangfoldig begrep, og kan forstås på mange måter. Barnevernsproffene i forandringsfabrikken definerer betydningen av begrepet som at barn og ungdom «skal møtes med menneskevarme, gjennom

varme øyne, varmt kroppsspråk, varme ord- og at voksne lytter for å prøve å forstå dem helt til bunns» (Forandringsfabrikken).

Barnevernsinstitusjon

Barnevernsinstitusjoner i Norge omfatter barnehjem, ungdomshjem og sentre for foreldre og barn. Disse barne- og ungdomshjemmene gir daglig omsorg til barn og unge som for kortere eller lengre perioder, trenger å bo utenfor eget hjem (Grinde et al., 2021). Child Welfare League of America, definerer institusjoner for barn og unge som “en 24-timers boenhet hvor en gruppe barn\unge som ikke er i slekt med hverandre, lever sammen med ubeslektede voksne» (Andreassen, 2011, s. 47).

Miljøterapi

Miljøterapi har blitt et kjernebegrep innenfor barnevernsinstitusjoner. Miljøterapibegrepet er todelt. Miljødelen av begrepet handler om å legge til rette eller organisere. Terapidelen handler om forandring og utvikling. Miljøterapi er arbeid som i all hovedsak legger til rette for at forandring og utvikling blir mulig (Larsen, 2015, s. 23). «Miljøterapi betegnes som en samhandlingsform som preges av miljøterapeutens planlagte, tilrettelagte og systematiske bruk av det som skjer i samspillet mellom individet, gruppen og miljøterapeuten» (Lillevik, 2020, s. 110). Miljøterapiens hovedoppgave er altså at miljøet på institusjonen skal ha en terapeutisk funksjon, slik at ungdommer i sin situasjon kan arbeide med sin utvikling og forandring.

Omsorg

I et miljøterapeutisk perspektiv er det både nyttig og nødvendig å ha med omsorgsbegrepet. Det finnes mange definisjoner på omsorg. I NOVA rapporten «God omsorg i barnevernsinstitusjoner» beskriver de omsorg blant annet som det å bry seg om og ta vare på en annen (Storø et al., 2017). Begrepet omsorg er også en del av formålsparagrafen i barnevernloven.

1.4 Formål med oppgaven

Barnevernloven inneholder i dag begrepet kjærlighet, og det diskuteres stadig vekk hva som ligger i begrepet. Formålet med denne oppgaven er først og fremst å få frem hva kjærlighetsbegrepet innebærer i relasjon med ungdommer på barnevernsinstitusjon. Som ansatt på en barnevernsinstitusjon møter jeg ungdommer som har erfart traumatiske hendelser i løpet av livet. Disse ungdommene har ofte vokst opp med mangel på kjærlighet, trygghet og omsorg

fra deres omsorgspersoner. Jeg vil finne ut hvor viktig god relasjon er for det miljøterapeutiske arbeidet, og hvilken plass kjærighet har i denne relasjonen.

2 KONTEKST

2.1 Barnevernloven

Barnevernslovens grunnprinsipper skal til enhver tid reflekteres over i barnevernets arbeid. Disse prinsippene er hensynet til barnets beste, hensynet til det biologiske prinsipp, prinsippet om forsvarlig saksbehandling, det minste inngreps prinsipp, prinsippet om barnets rett til medvirkning og legalitets prinsippet (Landmark, 2020, s. 36). Hensynet til barnets beste, går ut på at alle tiltak og beslutninger barnevernet fatter, skal være for barnets beste. Det biologiske prinsipp forteller oss at det i utgangspunktet er foreldre som skal ha omsorgen for sine barn, og at barnet skal vokse opp hos sin egen familie. I henhold til minste inngreps prinsipp skal barnevernet så langt det lar seg gjøre prøve ut mildere hjelpetiltak i hjemmet før det er snakk om omsorgsovertakelse. Alle disse prinsippene har hjemmel i barnevernloven (bvl) av 1992. Allikevel gir bvl §4-4 sjette ledd hjemmel i lov til å frivillig plassering av barn utenfor hjemmet, dersom andre hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig nok. Når det er snakk om plassering på grunn av atferds- og rusproblemer er det bvl § 4-24 og bvl § 4-25 som gjelder. Om det fattes vedtak om omsorgsovertakelse, vil ungdommen bli plassert etter barnevernloven § 4-12.

Kjærlighetsbegrepet kom inn i formålsparagrafen 1.1 i barnevernloven i 2018. Det var forandringsfabrikken som var pådriverne for å få begrepet inn i loven. I bvl §1-1 står det at loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Forandringsfabrikkens overordnede budskap er at alle barn som møter ansatte i barnevernet, skal møtes med kjærlighet, slik at barn og unges behov for «menneskevarme» blir dekt (Neumann, 2021, s. 291).

2.2 Barnevernsinstitusjon

Barn og ungdom som blir plassert på en barnevernsinstitusjon, har ofte vært igjennom en rekke ulike tiltak som ikke har hjulpet tilstrekkelig. I tråd med det mildeste inngreps prinsipp er det hovedsakelig foreldre som har ansvar for sine barn, men om det offentlige må ta over ansvaret for barnet, er det barnevernstjenesten som tar over ansvaret. Det kan være flere grunner til at barnevernet setter inn tiltak, eller at barnet ikke kan bo i hjemmet. Årsaker kan blant annet være mye konflikt i hjemmet, foreldrenes psykiske problemer, vold i hjemmet, eller atferd eller rusproblematikk hos barnet selv (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 34). Larsen (2015) hevder at for mange, og spesielt særlig ungdom, er institusjon en siste mulighet til å arbeide med utvikling og forandring (Larsen, 2015, s. 11). Ungdommer med alvorlige samspillsforstyrrelser kan ofte trenge en slik tilrettelagt hverdag som en institusjon kan tilby.

Det er kapittel 5 i barnevernloven som omhandler institusjon. Barnevernsinstitusjonene i Norge drives av det offentlige (bufetat), ideelle organisasjoner og andre private aktører. Bufetat har etter barnevernloven § 5-1, ansvaret for etablering og drift av barnevernsinstitusjoner, samt ansvaret for godkjenning av private og kommunale barnevernsinstitusjoner (Bufetat, 2020). Det er blitt lagt økt vekt på fleksibel bruk av institusjoner og fosterhjem i Norge, som til sammen utgjør en sentral del av barnevernets tiltak. Institusjonens oppgaver har blitt mer varierte og oppholdstiden kan derfor variere fra noen dager, til flere år, alt ettersom hva behovet er. En plassering på institusjon kan være for å evaluere barnet, for langtidsomsorg, for å avlaste foreldre i vanskelige situasjoner eller akutte kriser, behandling av ungdomsproblemer osv. (Grinde et al., 2021).

Miljøterapi har lenge blitt brukt som et kjernebegrep om innsatsen innenfor barnevernsinstitusjonene, et begrep som omfavner begrepene omsorg, oppdragelse og behandling (Sommerfeldt, 2019, s. 175). Miljøterapi med barn og unge slik den praktiseres i Norge har primært sin forankring innenfor en psykodynamisk tradisjon (Larsen, 2015, s. 15). Begrepet psykodynamisk betyr at det skjer en forandring og utviklingsprosesser i individet. For eksempel at det skjer en personlighetsutvikling eller strukturelle personlighetsforandringer som en funksjon av unges samspill med troverdige og ivaretagende voksne, som miljøterapeuter (Larsen, 2015, s. 22). Miljøterapi er en terapeutisk virksomhet som har blitt praktisert i mer enn seksti år, og kan sies å være *relasjonsbehandling* (Skåderud & Sommerfeldt, 2013, s. 30).

Det er ulik faglig bakgrunn hos de ansatte på barnevernsinstitusjoner. I barnevernloven § 5-11 er kravet til bemanning nedtegnet. Der står det at faglig personell som ansettes ved en institusjon skal ha relevant bachelorutdanning, som sosionom, barnevernspedagog eller vernepleier. Bvl § 5-11 sier at institusjonen skal ha en arbeidsordning som sikrer stabilitet og kontinuitet for barna\ ungdommene. En ansatt på en barnevernsinstitusjon går under tittelen «miljøterapeut».

3 FAGLIG KUNNSKAP/TEORETISK RAMMEVERK

I dette kapittelet vil jeg ta for meg noen teorier jeg mener kan være sentrale og som kan hjelpe meg med å belyse problemstillingen min.

3.1 Relasjon

Begrepet relasjon har alltid vært sentralt i sosialt arbeid. En av sosialt arbeids pionerer, Mary Richmond, mente at individuelt sosialt arbeid handler om bevisst bruk av sosiale relasjoner (Aamodt, 2014, s. 37).

Ungdom som blir plassert på barnevernsinstitusjon kan ofte ha samspillsvansker, som er forankret i deres erfaringer med relasjoner som har vært krenkende og\eller lite ivaretagende. Disse ungdommene kan blant annet kjennetegnes ved at de bytter på ønsket om nærhet og angsten for å bli avvist (Larsen, 2015, s. 18). Larsen (2015) hevder at for at ungdommen skal kunne utvikle seg i en gunstig retning, er den avhengig av de relasjonene den lever i og med, både i forhold til voksne og andre unge. Ungdommen er avhengig av at relasjonen er god nok, både når det gjelder den strukturelle siden og den innholdsmessige. Med den strukturelle siden ved relasjonen menes for eksempel tilretteleggelse av skoledagen eller institusjonens miljøterapeutiske struktur (Larsen, 2015, s. 19)

Som sosialarbeider jobber en både med relasjoner og gjennom relasjoner (Levin, 2004, s. 87). Levin viser til at å jobbe *med* relasjoner handler om å jobbe med de relasjonene som ungdommen inngår i. Å bruke relasjonene ungdommen har til for eksempel konteksten, omgivelsene eller andre mennesker vil være et tolkningsredskap for sosialarbeiderens arbeid, og en måte for de voksne å forstå ungdommen. Å arbeide *gjennom* relasjoner vil være et handlingsredskap for sosialarbeideren, ved å arbeide gjennom sin relasjon til brukeren for på den måten få brukeren til å forandre noe ved de relasjonene hun eller han inngår i (Levin, 2004, s. 87). Om relasjonen er god vil det være lettere å få til en endring. Levin (2004) skriver at klienten «bruker» sosialarbeideren til å få til endring- «som en katalysator for nye erfaringer og måter å løse problemer på» (Levin, 2004, s. 88).

For at ungdom på barnevernsinstitusjon skal våge å orke å stå i et forandringsarbeid, trengs det voksne som tåler motstand, selv når ungdommen viser de mest bisarre uttrykk. Når ungdommene gang på gang opplever at grenser opprettholdes og innholdet i relasjonene ikke kan ødelegges som et resultat av deres samspillsforstyrrelser, våger de kanskje å ta fatt på det krevende forandringsarbeidet (Larsen, 2015, s. 20-21). Ungdommene trenger å se at den voksne tåler deres smerteuttrykk, uten å bli skremt av den grunn eller stikke av, slik de tidligere kanskje

har opplevd i andre relasjoner. Relasjoner som er preget tillit, varme, aksept, menneskelig visdom og respekt, synes å ha en overordnet betydning for opplevelsen av å få god hjelp (Aubert & Bakke, 2018, s. 16).

I den miljøterapeutiske relasjonen er nærhet et hovedelement. I denne relasjonen handler det for miljøterapeuten blant annet om å være empatisk, trygg, anerkjennende, ekte og personlig (Lillevik et al., 2020, s. 16). «Miljøterapeutene må våge seg inn i et farvann der nærhet er mulig å skape. Nærhet er en forutsetning for relasjon og relasjon er en forutsetning for miljøterapi» (Lillevik et al., 2020, s. 16). Miljøterapi kan ses på som en relasjonell prosess, hvor samhandling og samvær er grunnleggende elementer. Kvaliteten på relasjonen mellom terapeut og brukeren står sentralt i all terapi. «Det er utenkelig at man skal lykkes uten en trygg og god relasjon» (Lillevik, 2020, s. 113). Forskning viser at hovedårsaken til variasjon i behandlingsresultater kan forstås nettopp ut fra relasjonelle årsaker, og at gode resultater i realiteten ligger på den enkelte terapeut. Kvaliteten på relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen fremheves derfor som avgjørende for miljøterapiens bidrag til ungdommens utvikling (Lillevik, 2020, s. 113).

3.2 Trygghet og omsorg

Abraham Maslow rangerte behovet for trygghet som et av de mest primære overlevelsesbehovene. Han hevdet at trygghet er grunnleggende for at mennesker skal ha det bra og kunne utvikle seg. Erik Erikson mente at den første psykososiale krisen for barn er nettopp det å etablere tillit, og John Bowlby mente at opplevelsen av trygghet er et grunnleggende behov for alle barn, og det å søke trygghet er den viktigste funksjonen i tilknytningsatferd. Mangel på trygghet i oppveksten kan føre til at barnet føler seg utrygg i situasjoner senere i livet, og kan ha en tendens til å skyve den voksne fra seg (Bath, 2008b, s. 18-19). Ungdommer på barnevernsinstitusjon har ofte opplevd traumatiske hendelser og de kan ofte føle seg utrygge. De kan ha vanskeligheter med å stole på de voksne. Det å skape trygghet kan ta tid, men det er avgjørende i jobben med skjøre ungdommer som bor på barnevernsinstitusjon for at de skal tørre å søke hjelp og omsorg, samt å klare og stå i et utviklingsarbeid. Å skape trygghet kan handle om forutsigbarhet, tilgjengelighet, ærlighet og åpenhet.

Å arbeide med ungdommer på barnevernsinstitusjon innebærer ansvar som omfatter alt fra oppfølging av daglige gjøremål og aktiviteter, til ivaretagelse av deres utvikling og

individualitet. En miljøterapeut skal gi nærhet, omsorg og trygghet, men også sørge for at ungdommen får et handlingsrom der de selv får prøve, feile, mestre og gjøre opp sine egne erfaringer i eget liv og i felleskap med hverandre. Omsorg er et kjernebegrep i barnevernloven, og et sentralt begrep i rettighetsforskriften (Lillevik et al., 2020, s. 76- 77). Omsorg er noe som skal omslutte ungdommene, og omsorgen skal finnes i relasjonene, noe som ytes fra miljøterapeutene. Begrepet omsorg omhandler mye, blant annet ivaretagelse, beskyttelse og kjærlighet, og det er mange måter å vise omsorg på. Det kan for eksempel være en klem, det å smøre en matpakke, romme følelsene til ungdommen og vise empati (Lillevik et al., 2020, s. 77-78). Hva som er god omsorg for hvert enkelt barn er individuelt, men for at omsorgen skal være god nok må forholdene rundt barnet, etter vurdering av beskyttelses- og risikofaktorer, sikre det tilstrekkelig kompetanseutvikling (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 134). Larsen (2015) hevder at de fleste ungdommer som i dag kommer til en barnevernsinstitusjon, trenger noe langt mer enn «tradisjonell omsorg». De har behov for høyt kvalifiserte miljøterapeutiske innsatser, med voksne som viser omsorg tross avvísninger og utageringer (Larsen, 2015, s. 17).

3.3 Annerkjennelsesteori og tilknytningsatferd

I en miljøterapeutisk relasjon handler det om at miljøterapeuten er trygg, empatisk og anerkjennende (Lillevik, et al., 2020, s. 16).

Axel Honneth var en tysk filosof og sosiolog som er kjent for sin annerkjennelsesteori. Han hevder at mennesket har et grunnleggende behov for å bli anerkjent, og at det er et fundament for at individet skal klare å realisere seg selv og bli integrert i samfunnet. Han viser til tre annerkjennelsessfærer: kjærlighet, lov og solidaritet. Første nevnte handler om kjærlighet som en annerkjennelsesform i relasjoner. Honneth (2008) skriver at hvis barnet opplever morens kjærlighet som varig og pålitelig, vil barnet også utvikle tillit til at dets egne behov vil bli tilfredsstilt sosialt, slik at det etter hvert blir mulig for barnet å utvikle «evnen til å være alene», selvtillit og et grunnlag for emosjonell trygghet (Honneth, 2008, s. 113). Kjærlighet bygger ifølge han på en grunnleggende tillit til seg selv og en opplevelse av egenverd gjennom at andre mennesker rundt en ønsker å ha en med i felleskapet (Honneth, 2008, s. 112-116).

Ungdommene som bor på en barnevernsinstitusjon, kan ofte ha vanskeligheter med å knytte seg til andre mennesker. Psykiateren John Bowlby er kjent for sin forskning og teori om tilknytning, og understreker viktigheten av samspillet mellom barnet og dets omsorgsperson den siste halvdel av det første leveåret. Allerede da utvikler barnet *indre arbeidsmodeller* som er med på å skape barnets forståelse av verden. I samspillet mellom barnet og dens primære

omsorgspersoner oppstår det psykologiske bånd som danner grunnlaget for barnets syn på seg selv og andre mennesker videre i livet (Hart & Schwartz, 2009, s. 72). Den trygge tilknytningen oppstår når barnet har sikker base hos omsorgspersonene, kun da vil barnet tørre å finne en balanse mellom utforskning og søking etter trygghet (Hart et al., 2009, s. 77). Bowlby skiller mellom trygg- og utrygg tilknytning, og mener at den trygge tilknytningen kjennetegnes av at barnet søker hjelp og trøst, samt viser robusthet overfor stress og tap. Når barnet møter relasjoner som er troverdige og ivaretagende, vil det skape en trygg tilknytning og utvikle indre arbeidsmodeller som er funksjonelle i samspill med andre. Mangel på trygghet og omsorg kan resultere til utrygg tilknytning. Det utrygge tilknytningsmønsteret kjennetegnes ved at barnet har et engstelig og klamrende mønster, hvor det viser mye usikkerhet. Barnet kan unngå nærhet og søken etter trøst, i redsel for avvisning (Hart et al., 2009, s. 79-80). Dette kan resultere i at barnet får vanskeligheter med å inngå i relasjoner og være i samspill med andre, også senere i livet. Føler ungdom på barnevernsinstitusjon en tilknytning til de ansatte, vil relasjonsbygging være mulig (Larsen, 2015, s. 44).

3.4 Barnets perspektiv

Begrepet medvirkning har blitt tydeligere i barnevernet de siste årene. Barnets rett til medvirkning i alle forhold som vedrører barnet er lovfestet i barnevernloven § 1-6. Det står også nedfelt i FNs barnekonvensjon artikkel 12 at barnet har rett til fritt å gi uttrykk for dens egne synspunkter og har rett til medbestemmelse i saker som angår dem.

I sosialt arbeid skilles det mellom «barneperspektivet» og «barnets perspektiv». «barneperspektivet» er den voksnes forsøk på å sette seg inn i de følelsene og tankene som barnet har om seg selv og livet sitt. «Barnets perspektiv» dreier seg om barnets faktiske meninger og historier. Man behandler barnet som et subjekt som selv er eksperten på sitt eget liv. Forskjellen ligger altså i hvem som formulerer perspektivet. Det er viktig å se på barnet som et handlende subjekt med egne meninger og rettigheter, som selv er en aktiv og skapende deltaker i sin egen utviklingsprosess (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 54).

For å få til en god relasjon med ungdom på barnevernsinstitusjon, er det viktig å forstå de og få frem deres eget perspektiv. Barneombudet ga ut rapporten «De tror vi er shitkids» i 2020. Rapporten inneholder informasjon om hvordan ungdommer har det på institusjon og om de får den behandlingen og omsorgen de trenger. I denne rapporten kommer ungdommens egen stemme tydelig fram, og de har fått fortelle hva de mener skal til for å få en god relasjon med de ansatte. «Det de forteller viser at det er avgjørende å få en opplevelse av *trygghet* og tillit til

institusjonen og dem som jobber der. Hvis de føler seg trygge og får en stabil livssituasjon, blir det mulig å bygge opp gode *relasjoner* som gjør at ungdommen trives og vil ta imot hjelp» (Barneombudet, 2020, s. 36). Videre i rapporten peker ungdommene på viktigheten av trygghet og stabilitet. Det å vite hva planene er neste uke, neste måned og år kan være en forutsetning for å føle seg trygg. En god relasjon gjør det mulig å bli kjent, det skaper et rom for medvirkning, og kan bidra til at miljøterapeuten kommer i posisjon til å gi god hjelp. I rapporten til barneombudet sier ungdommene mye om hva som skaper en god relasjon, og hvordan ansatte kan ivareta dem på en god måte. «En god voksen er blid og åpen, interessert og lyttende. Det er viktig at de er ærlige og ekte, ellers kan det oppleves som utrygt» (Barneombudet, 2020, s. 40). Ungdommene understreker også at de voksne må tørre å være seg selv, si meningen sin, fortelle når ungdommene går for langt, samt sette sunne grenser. De er opptatte av at de skal bli hørt, tatt på alvor og behandlet med respekt (Barneombudet, 2020, s. 40). Ungdommene har behov for å føle at de voksne er glade i dem. Dette handler om hvordan den voksne klarer å skape trygghet, vise kjærlighet og gi omsorg (Barneombudet, 2020, s. 41).

Barneombudet kom med anbefalinger til Bufetat etter arbeidet av denne rapporten; «Barne- og familiedepartementet og Bufdir må arbeide systematisk med medvirkning og innhente kunnskap fra barn og unge som en del av kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av institusjoner». Det andre forslaget var; «Bufdir må sørge for at ungdommers perspektiv på trygghet, normalitet og relasjoner inngår i kunnskapsgrunnlaget for institusjonenes arbeid og operasjonaliseres i faglige retningslinjer» (Barneombudet, 2020, s. 44).

3.5 Kjærlighet i barnevernet

Den danske filosofen Knut Ejler Løgstrup (2010) skriver at bare kjærlighet er så sterkt og utholdelig, at det kan stå løpet ut i møte med mennesker som har det vanskelig (Løgstrup, 2010, s. 244-262). Honneth (2008) ser på kjærlighet som en gjensidig anerkjennelse, hvor menneskene bekrefter hverandre og anerkjenner hverandres behov. Han mener at kjærlighetsbegrepet bør ses i et mer nøytralt perspektiv og at kjærlighet kan forstås på ulike vis gjennom primære relasjoner (Honneth, 2008). En lang rekke filosofer, psykologer og sosialteoretikere har framhevet at barnets opplevelse av å bli møtt med omsorg og kjærlighet er grunnleggende for deres trivsel, opplevelse av tilhørighet og trygghet (Neumann, 2021, s. 297).

Kjærlighetsbegrepet sett i sosialarbeiderprofesjonens historie har vært mer eller mindre fraværende, siden sosialarbeiderutdanningen hadde sitt utspring i starten av 1950- tallet (Thrana, 2015, s.10). Begrepet har derimot i senere år blitt høyst aktualisert gjennom ulike

barnevernsfaglige debatter. At det ble en endring i barnevernloven i 2018 ble ansett som nødvendig, da det hadde skjedd en betydelig rettslig utvikling i form av et styrket rettighetsvern for barn og unge siden loven først ble vedtatt i 1992. Ideen var at den nye barnevernloven skulle ha barnet som hovedperson og være rettighetsbasert. Det var på bakgrunn av barns eget initiativ og medvirkning at det ble foreslått å inkludere kjærlighet i loven (Økland & Sørtdal, 2020, s. 127). Barnevernsproffene i Forandringsfabrikken, med egen erfaring fra barnevernet, var blant de sterke pådriverne for lovendringen. At kjærlighetsbegrepet nå er en del av formålsparagrafen, innebærer at i tillegg til at ungdommen skal få gode og trygge oppvekstvilkår på barnevernsinstitusjonen, så skal de også bli møtt med kjærlighet fra de ansatte. Når kjærlighet har blitt en lovbestemt rettighet, er det ingen tvil om at det stilles høye krav til den enkelte miljøterapeut. Det bør derfor jobbes systematisk med hvordan kjærlighet forstås, og legges til rette for refleksjon og diskusjoner både blant ungdom og de ansatte om hva kjærlighet vil bety i en offentlig omsorgssituasjon og i en miljøterapeutisk kontekst (Lillevik et al., 2020, s. 79).

4 METODE

4.1 Valg av metode

En metode er en fremgangsmåte eller et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Metoden vil fortelle oss noe om hvordan en bør gå frem for å hente inn eller etterprøve kunnskap. Metoden er altså redskapet vårt i møte med det vi vil undersøke, og metoden hjelper oss med å samle inn den informasjonen vi trenger i undersøkelsen vår (Dalland, 2020, s. 53-54). «Metode kan også beskrives som det å følge en viss vei mot et mål» (Dalland, 2020, s. 56). Derfor må forskeren som har valgt en metode være i stand til å beskrive denne veien, samt redegjøre for de valgene som er tatt underveis mot målet (Dalland, 2020, s. 56). Det finnes ulike metoder en kan velge mellom for å finne ny kunnskap, og også metoder for å etterprøve i hvilken grad påstander er sanne eller holdbare. Når en velger en metode fremfor en annen, er det begrunnet med at man mener akkurat denne metoden egner seg best til å belyse problemstillingen på en best mulig måte (Dalland, 2020, s. 53). Valget av metode innebærer overveielser mellom det man anser som den ideelle fremgangsmåten, samt det som er praktisk gjennomførbart (Dalland, 2020, s. 56). En kan si at problemstillingen ofte styrer metodevalget. Det er flere momenter som har betydning for hvorfor en ender opp med å velge en metode, det kan være blant annet tiden en har på seg, hvilke ressurser en har og hvilken metode forskeren føler den egner best. Allikevel kan en si at det viktigste momentet er hvilken metode som antas å gi best data til å belyse problemstillingen en står overfor (Dalland, 2020, s. 193). Det er ikke alltid at den metoden en har valgt klarer å fange opp alt av det vi ønsker å undersøke, derfor er det viktig å vise til svakheter ved metoden eller gjennomføringen som kan ha virket inn på resultatet (Dalland, 2020, s. 56).

Det er som sagt ulike metoder å velge mellom når en skal skrive en oppgave. Kvantitativ, kvalitativ og litteraturstudie som metode. Ved å bruke kvantitativ metode får en data i form av målbare enheter, som tall og/eller prosentager om det aktuelle temaet. Kvalitativ metode sikter mer på å fange opp meninger eller opplevelser som ikke lar seg tallfeste, gjennom for eksempel intervju (Dalland, 2020, s. 54).

4.2 Litteraturstudie som metode

I denne oppgaven har jeg valgt å bruke litteraturstudie som metode, nettopp fordi det finnes allerede mye forskning til min problemstilling. Med litteraturstudie er det litteraturen en studerer, det vil si det som har blitt undersøkt og skrevet om av artikkelforfattere (Støren, 2013, s. 16). I et litteraturstudie henter en data fra eksisterende fagkunnskap, forskning og teori. Deretter vurderer og sammenfatter man denne dataen (Dalland, 2020, s. 199). Man undersøker altså et relevant faglig problem i en faglig kontekst, på en faglig måte (Jørgensen & Rienecker, 2013, s. 18).

I min oppgave vil jeg si at det er flere metoder som kunne vært hensiktsmessig. Kvalitativ metode, og da spesielt intervju kunne vært en god fremgangsmåte for å få svar på problemstillingen min. Det hadde gitt en annen tilnærming til oppgaven, og kanskje ville jeg ha kommet frem til andre resultater. Oppgaven omhandler både ansattes og ungdommers syn på relasjon og kjærlighetsbegrepets betydning på barnevernsinstitusjon. Da jeg ikke har lov til å intervju brukere selv til denne oppgaven, ville det ikke vært hensiktsmessig å velge kvalitativ metode. Jeg ønsker å få frem ungdommers egne tanker og meninger, derfor har jeg valgt artikler hvor forfatterne har gjort fenomenologiske undersøkelser i form av intervju og observasjon som retter oppmerksomheten mot brukeres eget perspektiv. Det at jeg gjennom tidligere forskning og undersøkelser kunne få et bredt spekter av både ansatte og ungdommers syn på kjærlighetens betydning på barnevernsinstitusjoner, gjorde at valget av metode falt på litteraturstudie.

4.3 Datainnsamling

I forarbeidet til denne bacheloren ble det søkt i ulike databaser for å finne aktuell litteratur. Søkene ble gjennomført fra 17. januar 2022 til 15. mars 2022. Det er hovedsakelig blitt søkt i Oria og Idunn. I begynnelsen av søkeprosessen ble det utført forskjellige, men allikevel bevisste søk med ulike søkeord innenfor temaet mitt for å få inspirasjon. Det ble søkt etter vitenskapelige artikler fra fagfelleverderte tidsskrift på både norsk og engelsk. Søkeord som «relasjon», «barnevernet», «kjærlighetsbegrepet», «kjærlighet» og «barnevernsinstitusjon» ble brukt. Ved å sette OG/ELLER i søket, ga det et mer avgrenset søk. Ved å bruke stjernetegn (*) fikk jeg og treff som hadde alle varianter av ordet i seg.

(Tabell 1)

Database	Søkeord	Antall treff	Artikler
ORIA	Relasjon ELLER barnevernsinstitusjon	36	Relasjoner mellom barn og unge voksne på barnevernsinstitusjoner i Norge
Idunn	Relasjon OG barnevernet	126	Kjærlighetens inntreden i barnevernet- en utfordring for den profesjonelle relasjon?
ORIA	Kjærlighet OG barnevernet	4	Lov til kjærlighet- en studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven

4.4 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons og eksklusjonskriterier er med på å avgrense søket, sånn at en ikke får opp for mange artikler i søket. Eksempler på inklusjonskriterier kan være utgivelsesår, språk, tidsrom m.m. Eksklusjonskriterier kan eksempelvis være oversiktsartikler fordi en litteraturstudie skal bestå av originalartikler så langt som det går, og helst primærkilder (Støren, 2013, s.37-38). Inklusjons- og eksklusjonskriterier hjelper en til å få til en strategisk søkeprosess, slik at søkingen blir mer relatert til det en faktisk vil finne ut av (Aveyard, 2019, s.77) Et kriterie for oppgaven var at artiklene skulle være fagfellevurdert. Dette betyr at artikkelen må være akademisk bedømt, samt godkjent av eksperter innen fagfeltet. Et annet krav til oppgaven er at ingen av artiklene skal være eldre enn 5 år. Derfor skulle alle artikler som var publisert før 2017 ekskluderes. Allikevel har jeg valgt å ta med artikkelen «*Kjærlighetens inntreden i barnevernet- en utfordring for den profesjonelle relasjon?*» som ble skrevet i 2016. Denne

artikkelen er relevant for min problemstilling da den bidrar til innsikt til hvordan barnevernet forstår, praktiserer og utøver sitt arbeid ut fra de rammene loven setter. Artikkelen fokuserer både på ungdom og ansatte, i et barnevernstiltak, og deres meninger om kjærlighetsbegrepets betydning i relasjon med hverandre. Derfor er artikkelen svært relevant for min oppgave. Den er sitert 18 ganger ifølge google scholar.

(Tabell 2)

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Artikler som er fagfellevurdert	Artikler som ikke er fagfellevurdert
Artikler publisert mellom 2017 til 2022	Artikler som er publisert før 2017
Artikler som er skrevet på norsk og engelsk	Artikler som er skrevet på andre språk enn norsk og engelsk

4.5 Presentasjon av forskningsartiklene

For å presentere artiklene som jeg har valgt i denne oppgaven, har jeg valgt å skrive et kort sammendrag av mine tre utvalgte forskningsartikler, der jeg trekker frem de temaene som jeg synes virker mest relevant for min oppgave.

Artikkel 1: «Relasjoner mellom barn og voksne på barnevernsinstitusjoner i Norge. Av Marianne Buen Sommerfeldt (2019).

Sammendrag: Denne artikkelen er en del av et doktorgradprosjekt som omhandler ungdommer og ansattes relasjoner på barnevernsinstitusjon, og tar for seg hvilke begrensninger og muligheter nåtidens forståelse av barnet gir. Den utforsker hvordan planer for barnevernsinstitusjoner skaper et handlingsrom og samtidig legger rammer for relasjonen mellom ungdommer og ansatte, og det sosiale arbeidet ved institusjonen. Forfatteren har samlet inn empirisk materiale i form av institusjonsplaner for 2015/2016 fra tre barnevernsinstitusjoner i Norge; Gartnerhaugen, Josephines stiftelsen i Stavanger og Barnas ungdomshjem i Trondheim. Forfatteren har også sett på forskrift, rundskriv, planer og faglig tekst om barnehjem fra Sosialdepartementet. I tillegg er NOU 2004 brukt for å finne aktuelle kilder. Ved å bruke denne empirien, har forfatteren undersøkt hvordan barnets subjektposisjon har utviklet seg gjennom årene. Forfatteren ser på hvordan en institusjonsplan legger rammer for relasjonen mellom ansatte og ungdommene i et historisk perspektiv.

Artikkel 2: «Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon?». Av Hilde Marie Thrana (2016).

Sammendrag: Artikkelen er en del av feltprosjektet «Kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?». Denne artikkelen drøfter kjærlighetens plass i sosialt arbeid. Artikkelen består av empiri fra et feltarbeid i barnevernstiltaket Newpage, der ungdom og ansatte ble intervjuet om kjærlighetens betydning i den profesjonelle relasjon. Ungdommene som var med var både gutter og jenter, i alderen 15-21 år. Forfatteren av artikkelen gjorde også en deltakende observasjon av de ansatte og ungdommene da de var på en sommerleir. Det ble gjennomført intervjuer hvor spørsmålene var knyttet til ungdommenes historie, deres relasjon til de ansatte, hva som er viktig for å få god hjelp av de ansatte og hva kjærlighet innebærer for dem. Data fra de ansatte ble samlet gjennom fokusgruppe intervju, der de ble spurt om hvordan de opplevde å inngå i relasjon med ungdommene, kjærlighetsbegrepets plass i en profesjonell relasjon, samt hvilken plass kjærlighet hadde i praksisutførelsen.

Artikkel 3: «Lov til kjærlighet- En studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven». Av Idun Holgersen Økland & Line Marie Sørtdal. (2020).

Sammendrag: Forfatterne i denne artikkelen presenterer en undersøkelse av høringen til NOU 2016: 16, der innspill til da lovforslaget om at begrepet kjærlighet skulle inn i barnevernloven blir presentert. Det var 165 høringsinstanser som uttalte seg. Instansene var statlige direktorater, tilsynsmyndigheter, forbund, stiftelser, forsknings og utdanningsinstitusjoner og organisasjoner som ble kategorisert som «talspersoner for barn». I artikkelen kommer det tydelig frem hva høringsinstansene mente om begrepet kjærlighet og hvilke positive og kritiske innspill som ble diskutert. Videre i artikkelen diskuterer forfatterne disse innspillene, samt setter søkelys på hvilken betydning lovfestingen har for barnevernet. De kritiske innvendingene fra høringen handlet i hovedsak om hvordan kjærlighet skulle forstås og defineres, hvordan kjærlighet skulle uttrykkes og praktiseres, og om begrepet burde rettighetsfestes.

4.6 Analyse

For å analysere artiklene og sette de opp mot hverandre, har jeg valgt å lage en oversiktstabell. Å analysere handler om å dele opp tekst i systematiske komponenter. Et formål med analysen kan være å understreke strukturen for artikkelen, for eksempel hvilke deler den består av og

hvordan delene virker sammen. Dette er sentralt for å kunne forstå de bakenforliggende meningene, for deretter å kunne tolke artikkelen (Jørgensen & Rienecker, 2013, s. 221). En oversiktstabell er en fin måte å sortere funnene. Det hjelper en med å få en oversikt over forskjeller og likheter mellom artiklene. Gjennom analyseringen i oversiktstabellen vil jeg se sentrale temaer som gjentar seg eller er forskjellig i de ulike artiklene. Dette gjør at jeg vil kunne se likheter og ulikheter mellom de ulike studiene (Aveyard, 2018, s.137). I punkt 4.7 vil jeg se nærmere på likheter mellom artiklene, og hvilke ulikheter som skiller dem.

Forfatter og år	Artikkeltittel	Problemstilling\ Forskerspørsmål	Fokus	Funn
Marianne Buen Sommerfeldt (2019)	Relasjoner mellom barn og voksne på barnevernsinstitusjoner i Norge	« <i>Hvordan diskursive posisjoneringer av barnet i planene for barneverninstitusjonene skaper rammer for relasjoner mellom ungdommer og ansatte</i> ».	Fremveksten av barnevernsinstitusjoner og barnet som subjekt og rettighetsbarn.	Planer og evalueringsskjemmer rammer inn og former handlingsrommet for relasjoner mellom ansatte og ungdommer på barnevernsinstitusjon.
Hilde Marie Thrana (2016)	Kjærlighetens inntreden i barnevernet- en utfordring for den profesjonelle relasjon?	« <i>Hvilken betydning har kjærlighet i en barnevernsfaglig praksis?</i> »	Dagens kjærlighetsbegrep i barnevernet sett i lys av profesjonalisering av sosialt arbeid.	Barn og unge Ønsker å bli møtt med kjærlighet for å oppleve seg verdifulle. Kjærlighet forstås som en del av den faglige kompetansen.
Idun Holgerse	Lov til kjærlighet-	En presentasjon av høringen til	Forskjellige instansers	Flertallet av høringsuttalene

n Økland., & Line Marie Sørtdal	En studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven	lovforslaget om kjærlighet.	meninger om at kjærlighetsbegrep et skal inn i barnevernloven.	var positive til inkluderingen av begrepet, men problematiserte hvordan det skulle utøves i praksis.
---	--	--------------------------------	---	--

4.6.1 Likheter og ulikheter ved funnene

Felles for alle artiklene er at de er på norsk og at de er fagfellevurderte. Målgruppen for artiklene er barn og ungdom som er under omsorg av barnevernet. Artiklene har til felles at de fokuserer på det relasjonelle arbeidet med unge, samt hvordan ansatte i barnevernet\barnevernsinstitusjoner møter dem. Forfatterne av artiklene har brukt ulike typer empiri for å besvare sine problemstillinger. Det varierer mellom intervju, observasjon, undersøkelse og litteraturgjennomgang.

Sommerfeldt i sin artikkel, sammenlikner barnet som rettighetsobjekt mot barnet som et handlende subjekt. Hun knytter posisjoneringen av barnet som rettighetsbarn til begreper som empowerment, annerkjennelse og medvirkning. Sommerfeldt har et mer kritisk syn på relasjonens spillerom, og er redd ansatte glemmer å se barnet når institusjonens rammer former hverdagen. Sommerfeldt poengterer at medvirkning er avgjørende for en god relasjon, og ser på hvordan planer for barnevernsinstitusjoner legger rammer for relasjonen mellom ungdommer og ansatte, mens artikkelen til Thrana fokuserer mer på hvilke elementer som er viktige i relasjonen. Sommerfeldt skriver om medvirkning på et rettighetsnivå. Thrana sin artikkel, og artikkelen til Økland & Sørtdal ser også på de unges rettigheter i relasjonen. De går dypere inn i et av rettighetene til ungdommene, nemlig retten til kjærlighet. Begge artiklene får frem at kjærlighet fremmer trygghet og anerkjennelse. Annerkjennelse og trygghet går igjen i artikkelen til Sommerfeldt også.

5 FUNN OG DRØFTING

5.1 Den miljøterapeutiske relasjonen

Å arbeide miljøterapeutisk med ungdommer på barneverninstitusjon innebærer å gi de mulighet til endring og utvikling. Relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen er avgjørende for om ungdommen opplever oppholdet som på institusjonen som endringsskapende og noe positivt.

Sommerfeldt (2019) viser at institusjonsplaner fra midten av 90-tallet i hovedtrekk dreide seg om at institusjonsoppholdet hadde som formål å oppdra ungdommene og gjøre dem til samfunnsnyttige borgere (Sommerfeldt, 2019, s. 179). Hun viser at arbeidet på en barnevernsinstitusjon vil være avhengig av hvilket blikk man anlegger barnet og det sosiale arbeidet (Sommerfeldt, 2019, s. 176). Barnet fremstod i disse eldre planene som et objekt, mer enn et handlende subjekt eller en selvstendig aktør. De forskjellige institusjonsplanene skaper betingelser og handlingsrom, slik som også barnevernloven gjør. I dagens barnevernsinstitusjoner er miljøterapi, anerkjennelse og omsorg kjernebegreper om det de ansatte praktiserer (Sommerfeldt, 2019, s. 174). Relasjonsarbeid er beskrevet som kjernevirksomheten i planene til nåtidens institusjoner og er knyttet til målet om at ungdommene skal utvikle seg. Anerkjennelse blir vektlagt som grunnlag og en forutsetning for å lykkes med relasjons- og endringsarbeidet (Sommerfeldt, 2019, s. 182). Nåtidens lover, forskrifter og planer, rammer inn handlingsrommet for relasjoner på barnevernsinstitusjoner. Derfor kreves det bevissthet om hvordan den profesjonelle sosialarbeideren bruker dette rommet til å inngå i anerkjennende relasjoner til den enkelte ungdom, som forutsetter gjensidighet (Sommerfeldt, 2019, s. 186).

5.2 Hva er kjærlighet i en profesjonell relasjon?

Kjærlighet har blitt introdusert som en viktig del av den profesjonelle relasjonen mellom ungdommer og ansatte i barnevernet. Begrepet er nå en del av barnevernsloven. Men hva innebærer egentlig kjærlighet i en profesjonell relasjon?

Kjærlighet bygger på opplevelsen av å være elsket, og er subjektiv og erfaringsbasert. Begrepet har primært blitt sett på som noe som tilhører privatlivet, og har dermed blitt oppfattet som kontroversielt og uprofesjonelt for barnevernet (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 128). Hva

kjærighet innebærer i en profesjonell relasjon er lite undersøkt og det finnes ingen klar teoretisk forståelse av hva kjærighet i barnevernet er.

Thrana (2016) finner i sin studie i barnevernstiltaket Newpage, store likhetstrekk mellom kjærigheten i den profesjonelle relasjonen og foreldrekjærigheten. Spesielt da ungdommene beskrev at kjærighet handler om utholdenhet. Et eksempel er en jentes uttalelse «*Når jeg ser meg selv og hvor mye de strevde med meg, så ser jeg at alt dette er kjærighet ...*» (Thrana, 2016, s. 106). Denne beskrivelsen av utholdenhet, er lik den utholdenhet Winnicot beskriver i mor-barn-relasjonen, der mor elsker barnet sitt uavhengig av dets adferd. Dette viser at sosialarbeiderens utholdenhet i den profesjonelle relasjonen tross deres smerteutrykk, er avgjørende for at de skal få en bekreftelse på at de er akseptert og elsket (Thrana, 2016, s. 106).

En ungdom i barnevernstiltaket Newpage ble intervjuet å sa følgende: «*Da jeg innså at han ikke gav meg opp, da ble det på en måte en hjerte-til-hjerte-kjærighet.*» (Thrana, 2016, s. 104). Dette stemmer godt overens med det Larsen (2015) hevder om at barn og unge ikke våger å ta fatt på deres eget forandringsarbeid, før de opplever at de voksne på barnevernsinstitusjonen tåler ungdommens mostand uten at relasjonen blir ødelagt av den grunn (Larsen, 2015, s. 20-21). Det krever en sensitiv, fleksibel og reflekterende miljøterapeut dersom ungdommer på barnevernsinstitusjon skal oppleve endringsarbeid som bygger på likeverd, og at de dermed får til å jobbe med endring i eget liv (Sommerfeldt, 2019, s. 184).

Det at kjærighetsbegrepet nå er kommet inn som et krav i barnevernloven fra ungdommer selv (barnevernsproffene), tyder på at dette har vært et behov som over tid har blitt oversett i sosialt arbeid. Det kan derfor tyde på at den gamle oppfatningen av at kjærighet og profesjonalitet ikke hører sammen, bør revurderes. «For barn og unge i barnevernet er profesjonalitet det samme som trygge voksne som kan gi dem den kjærigheten, hjelpen og omsorgen som de har behov for» (Thrana, 2016, s. 108). Dagens sosialarbeiderrolle er svært mangfoldig, og begrepet profesjonalitet utfordres og endres hele tiden. Thrana (2016) sin studie viser tydelig at kjærighet nå i større grad forstås som en del av den faglige kompetansen. For barn og ungdommer som er en del av barnevernet er dette en fin utvikling, da de selv ønsker å bli møtt på en kjærighetsfull måte for å kunne få en opplevelse av at de er verdifulle (Thrana, 2016, s. 108). Lovfestingen av kjærighet er et resultat av at barn og unge er blitt hørt i lovgivningsprosessen. Barneombudets uttalelse i NOU 2016: 16 illustrerer dette:

«Slik Barneombudet ser det, styrkes forslaget av at utvalget her har klart å legge til side fastlagte normer for hva som er egnet for lovfesting, og heller lyttet til ungdommenes ideer og

tanker om hva som er viktig å få presisert i en lov som gjelder barns rett til omsorg og beskyttelse» (Økland & Sørtdal, 2020, s. 138).

Kjærlighetsbegrepet kan bidra med å styrke profesjonaliteten, men med en forutsetning at sosialarbeideren innehar både bevissthet om utfordringer i nære relasjoner og kompetanse i møte med hver enkelt på en respektfull måte som bidrar til trygghet i relasjonen (Thrana, 2016, s. 98). Kjærlighet vil innebære at miljøarbeideren ikke bare møter barn og unges følelser, men også viser egne følelser. Det å inngå i slike nære relasjoner vil være utfordrende, og hvordan kjærlighet i profesjonelle relasjoner balanseres, er derfor svært sentralt. For mye kan bli grenseoverskridende og for lite kan bli følelsesløst (Økland & Sørtdal, 2020, s. 141). Det kreves derfor en diskusjon om hva som ligger i det å skulle møte barn og unge med kjærlighet.

5.3 Skjønn i utførelsen av kjærlighet i en relasjon

Faglige perspektiver, forskrifter og politiske føringer legger rammer for miljøterapeutens praksis på barnevernsinstitusjoner (Sommerfeldt, 2019, s. 183). Handlingsrommet til en miljøterapeut er ofte preget av skjønnsmessige vurderinger og som det yrkesetiske grunnlagsdokumentet understreker er ikke juridiske regler et tilstrekkelig handlingsgrunnlag i møte med brukernes mangfoldige og komplekse behov. Det forutsetter også at profesjonsutøverne har evnen til å utøve skjønn (fellesorganisasjonen (FO). 2019. Yrkesetisk grunnlagsdokument. FO: landsmøte). Det juridiske rammeverket ansatte på barnevernsinstitusjoner styres av i dag, kan bidra med å klargjøre handlingsrommet for de ansatte ved institusjonen og tydeliggjøre kravene som knytter seg til ansvaret de har for ungdommen. Det at handlingsrommet til de ansatte er liten, er for å hindre usunne, grenseløse eller krenkende relasjoner mellom ansatte og unge. Samtidig medfører det at rommet for relasjonelle praksiser blir begrenset og innskrenket (Sommerfeldt, 2019, s. 184). Sommerfeldt (2019) skriver at det trange handlingsrommet vi har i dag, er satt i beste hensikt for å tydeliggjøre og sikre barnets beste, men at konsekvensen av det, er at det settes begrensninger for intuitive, personlige og spontane relasjoner mellom ansatte og ungdom (Sommerfeldt, 2019, s. 184).

Det å lovfeste et så abstrakt og komplekst begrep som kjærlighet gir barnevernsarbeidere større handlingsrom eller skjønn til utførelsen av sitt arbeid. Dersom ansatte på barnevernsinstitusjoner har forskjellig forståelse og holdninger til kjærlighetsbegrepet, kan det bli en trussel for likebehandling og forutsigbarheten på institusjonen. Dette er fordi det i

handlingsrommet for skjønn kan forekomme uklarheter om handlingsvalg og hvilke hensyn som skal prioriteres (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 128).

Begrepet kjærlighet er vanskelig å definere og det kommer tydelig frem i de ulike høringsuttalelsene av høringen til NOU 2016: 16, et eksempel er uttalelsen til Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet: «..*Begrepet er vanskelig definerbart, og det er vanskelig å vurdere om innføringen vil medføre store endringer i praksis, men det vil kunne kommunisere noe viktig til barn om intensjonen barneverntjenesten og tjenestens ansatte har*» (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 133). Flere av høringsuttalelsene viste til at det er vanskelig å definere kjærlighet og at det nettopp derfor gjør det utfordrende å ta i bruk begrepet i praksis.

5.4 Kjærlighetsbegrepet i praksis

En utfordring med begrepet kjærlighet er at det er et abstrakt og skjønnsmessig begrep, og at det finnes lite litteratur og forskning på hvordan kjærlighet skal forstås og praktiseres i barnevernet (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 128). Økland og Sørdsdal (2020) viser at åtte av høringsuttalelsene til NOU 2016: 16, kom med kritiske innspill til hvordan yrkesutøvere skulle uttrykke kjærlighet i sitt arbeid og at det i tillegg kunne være vanskelig for de ansatte å vite hvordan kjærlighet oppleves av barna og ungdommene (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 136).

Studien som omhandlet ungdom og ansatte, til Thrana (2016), viser i hovedtrekk at kjærlighet handler om å bli sett og anerkjent for den man er. Kjærligheten viser seg i form av fysisk bekræftelse og nærvær, og ved å møte den andre emosjonelt (Thrana, 2016, s. 103). De ansattes utholdenhet i relasjonen med ungdommen er en bekræftelse for ungdommen at de er verdt å kjempe for, at de er verdifulle og at de er elsket. Studien viser at kjærligheten er med på å gi ungdommene selvtillit, slik også Honneth (2008) beskrev at anerkjennelse gjennom kjærlighet først og fremst bygger selvtilliten til den andre. Kjærligheten bygger altså en indre styrke som gir ungdommen styrke og mot til å mestre sin egen hverdag, fordi de får troen på seg selv og sine muligheter. Bekræftelsen de får gjennom kjærligheten, gir dem også trygghet (Thrana, 2016, s. 103). Tryggheten de får kan hjelpe dem med å kunne stole på de voksne, og dermed våge å ta imot hjelp.

Gjennom Thrana (2016) sine funn, framkommer det tydelig at kjærlighet er en sentral verdi i utøvelsen av arbeidet (Thrana, 2016, s. 107). Og ifølge intervjuene hun gjennomførte viser det seg at kjærlighetsbegrepet i stor grad brukes både av mannlige og kvinnelige miljøarbeidere.

Allikevel peker Thrana på en del forskjeller mellom kjønnene, i utførelsen av kjærlighet. På sommerleiren hvor Thrana (2016) observerte 40 ungdommer og nesten like mange ansatte i fire dager, viste det seg at menn i større grad stod for aktiviteter og lek enn de kvinnelige ansatte. De mannlige ansatte hadde ofte typiske «gutteleker» med bryting og løfting av ungdommene. Det så ut til være svært attraktivt for guttene å være med å bryte, spille fotball og være en del av fellesskapet, en del av gutta. «Det å ha et mannlige forbilde som både gir fysisk nærhet, kameratskap og felleskap, så ut til å være spesielt viktig for guttene som var med på leiren» (Thrana, 2016, s. 104). De kvinnelige ansatte ga også fysisk nærhet, men her i form av hårfletting, sminking og det å sitte i armkroken.

5.5 Fysisk nærhet i relasjonen

Lillevik et al., (2020) understreker at nærhet er hovedelementet i den miljøterapeutiske relasjonen og skriver at dette blant annet handler om at miljøterapeuten er trygg, empatisk og anerkjennende (Lillevik et al., 2020, s. 16). Men hva med fysisk nærhet i relasjonen mellom miljøterapeut og ungdom?

I Thrana (2016) sin observasjon ved sommerleiren, viste det seg at kjærlighet til ungdommene ofte kom til uttrykk gjennom fysisk berøring. Det var mye klemming av ungdommene, og klemmingen var like naturlig for de mannlige som de kvinnelige ansatte. En sentral forskjell mellom kjønnene og deres rolle var at de kvinnelige sosialarbeiderne ga fysisk nærhet gjennom aktiviteter som spill, hårfletting og sminking, mens de mannlige hadde brytekamper og løftet på ungdommene (Thrana, 2016, s. 104).

5.5.1 Risiko med nærhet i relasjonen

Fysisk nærhet i relasjonen mellom ungdom og ansatte kan ha sine utfordringer. På den ene siden vil den fysiske kontakten gjennom for eksempel klemming, massasje eller aktiviteter være en bekreftelse og anerkjennelse for ungdommen om at den voksne «liker deg» og «ønsker å tilbringe tid med deg». Samtidig er det en viss risiko man kan møte på med nærheten i profesjonelle relasjoner. Både for ungdommen selv og sosialarbeideren. «I relasjoner der nærheten kan bli stor, vil det også være en mulighet for seksuelle følelser eller at nærheten gjør at man trækker over intimsone til den andre» (Thrana, 2016, s. 105). Kjærlighet kan handle om nærhet og emosjoner og kan være vanskelig å balansere. Kjærlighetsbegrepet kan være problematisk, da det utfordrer grensene for hva som oppfattes som profesjonelt og hva som kan oppfattes som *for* nært eller privat (Thrana, 2016, s. 107). I barnevernstiltaket Thrana (2016) studerte, var det vanlig at de ansatte inviterte ungdom med seg til sitt private hjem for å se film

og spise pizza. Ungdommene satte stor pris på dette, da de opplevde at de var likt og de fikk bli bedre kjent med sosialarbeideren (Thrana, 2016, s. 105). Men hva om grensene for nærhet overskrides? Hva om ungdommen snur om på relasjonen og beskylder sosialarbeideren for noe? Nærhet i relasjonen mellom ungdom og ansatt vil inneholde en kjønnsdimensjon som er en risiko for begge parter: en sterk relasjon kan bli en barriere som gjør at ungdommen ikke våger å si ifra om det skjer et overgrep. På den andre siden kan den ansatte bli beskyldt for noe den ikke har gjort. De ansatte i barnevernstiltaket Newpage som ble intervjuet, drøftet denne problematikken og fortalte at det for dem var viktig at de andre ansatte hadde full innsikt i hva de til enhver tid gjorde med ungdommen. Det var sentralt for å skape trygghet og tillit i relasjonen (Thrana, 2016, s. 105).

Kjærligheten kan utvilsomt være krevende å forholde seg til i møte med ungdommer på barnevernsinstitusjon, nettopp fordi den utfordrer den moralske kompetansen der det å åpne seg opp for egne og andres emosjoner i møte med bruker vil utfordre hver enkelt sosialarbeider. Samtidig sier den danske filosofen Løgstrup at det kun er kjærligheten som har egenskapen til å være utholdende og forutsigbar nok, i møte med mennesker i livskriser og nød (Thrana, 2016, s. 107). At kjærlighet er den dag i dag en del av barnevernloven vil føre til et spenningsfelt mellom det private og det profesjonelle, nærheten og distansen. Det å være bevisst på at kjærlighet som innebærer nærhet i relasjonen er risikofyllt både for ungdommen og den ansatte, vil være helt avgjørende for å kunne trekke inn kjærlighet som en del av den profesjonelle rollen.

5.6 Utfordringer med kjærlighet i en profesjonell relasjon

Flere av høringsuttalene Økland og Sørtdal (2020) tok for seg, kom med kritiske innspill, og problematiserte skjønnet barnevernsarbeidere får ved lovfestingen av kjærlighetsbegrepet. Disse høringsuttalelsene etterlyser konkrete retningslinjer om hva kjærlighet innebærer for å kvalitetssikre arbeidet og unngå forskjellsbehandling (Økland & Sørtdal, 2020, s. 140). Økland og Sørtdal (2020) hevder at handlingsrommet for skjønn i barnevernet etter at kjærlighetsbegrepet kom inn i loven, paradoksalt nok har blitt både større og mindre. Rom for skjønn har blitt mindre ved at den enkelte barnevernsarbeider *må* møte barn og unge med kjærlighet. Likevel har rommet for skjønn blitt større fordi *måten* kjærligheten skal vises på, ikke er definert. Det bør derfor kanskje diskuteres om det bør utvikles retningslinjer og maler som beskriver hvordan barnevernsarbeidere skal uttrykke kjærlighet. Eller vil det risikere at det personlige og nære som en forbinder med kjærlighet bli borte? (Økland & Sørtdal, 2020, s. 140).

Syv av høringsuttalelsene til lovforslaget NOU 2016: 16 kom med kritiske innspill i forhold til at kjærlighet ikke har et fastsatt rettslig innhold, og at det dermed kunne bli vanskelig å etterprøve om kjærlighet var blitt gitt av barnevernet eller ikke. Kirkens bymisjon skrev i sin uttalelse at det er vanskelig å etterprøve og bevisføre om hvorvidt barnet er gitt kjærlighet eller ikke, eller om ungdommen har opplevd å motta kjærlighet. Hva som ligger i begrepet kjærlighet kan variere ut fra hver enkelt sin erfaring eller kultur, noe som gjør det vanskelig å fastslå om miljøterapeuten på institusjonen faktisk gir kjærlighet. Selv om miljøterapeuten selv føler at hun/han viser kjærlighet, er det ikke sikkert ungdommen oppfatter det slik. Videre skriver Kirkens Bymisjon at det er problematisk å skulle kreve en følelse av omsorgsgiverne (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 137).

5.6.1 Problematisk å kreve en følelse

Mange setter spørsmålstegn ved om det er rimelig å forvente at barnevernsarbeidere skal vise følelser som ligner «foreldreaktig kjærlighet» innenfor en profesjonell hjelpekontekst (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 130). Neumann (2021) viser sin bekymring for belastningen ansatte i barnevernet kan føle på når et følelseskravet «kjærlighet» er en del av loven og at det problematisk å skulle kontrollere profesjonsutøveres følelser (Neumann, 2021, s. 291-292). Neumann (2021) er ikke fremmed for at kjærlighet kan oppstå mellom profesjonsutøver og ungdommer, men setter heller spørsmålstegn til at det nå er et krav at de skal føle disse følelsene. Hun hevder at staten forsøker å kontrollere individets følelser og hevder at følelser verken kan bestilles eller kontrolleres. Neumann (2021) mener at omsorg er et bedre begrep enn kjærlighet, fordi omsorg, i motsetning til kjærlighet, i tillegg til å ha en følelsesmessig side denoterer noe praktisk, nemlig noe som gjøres for en annen (Neumann, 2021, s. 301).

Fredrikstad kommune uttalte på en annen side i høringsuttalelsen til lovforslaget NOU 2016: 16 dette:

«Begrepet kan legges til grunn som en anerkjennelse av barnets behov for kjærlighet, ikke forstått som at ansatte i barneverntjenesten er pålagt å føle kjærlighet, men forstått som at barnevernet i alle beslutninger som tas, skal sørge for å anerkjenne barnets behov for tilknytning og for å vokse opp i et miljø preget av omtanke og emosjonelt støttende omsorg» (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 137).

5.7 Ungdommens behov for trygghet og annerkjennelse

I undersøkelsen barneombudet gjennomførte i 2020 «De tror vi er shitkids», viste det seg at mange ungdommer føler på en utrygghet og uforutsigbarhet. Ungdommene på

barnevernsinstitusjon er nødt til å forholde seg til mange fler voksne enn hva andre må i vanlige familier. Derfor stilles det høye krav til at de ansatte på institusjonen har en enighet, forutsigbar og trygg oppførsel. Ungdommene forteller at de opplever uklare grenser, at de voksne har forskjellige grenser eller ikke setter grenser i det hele tatt. Det sier seg selv at dette skaper lite forutsigbarhet, som igjen vil gi en opplevelse av utrygghet (Barneombudet, 2020, s. 38). Barn og unge som bor på barnevernsinstitusjon har mange erfaringer med dårlige relasjoner og traumatiske hendelser, og det skal ofte lite til før de føler på en utrygghet.

Dette kan ses i sammenheng av Bowlby sin tilknytningsteori. Hvis barnet tidligere i livet har opplevd manglende trygghet, kan det påvirke barnets evne til samspill med andre mennesker senere. Et barn vil ikke ha samme forutsetninger til å kunne oppfatte verden som et trygt sted hvis det har vokst opp med utrygg tilknytning ifølge denne teorien. Bowlbys teori viser at et barn som har vokst opp med utrygg tilknytning vil ha vanskeligheter for å skape selvpplevelser som bidrar til identitetsutvikling, og det vil ha vanskeligheter med å forstå egen og andres atferd. Motsatt vil barn som har vokst opp med trygghet og kjærlighet ha gode forutsetninger til å utvikle identitet og en positiv oppfatning av seg selv (Hart & Schwartz, 2009). Disse tidlige relasjonelle erfaringene påvirker barnet senere i dets sosiale liv.

Denne teorien er med på å forklare hvorfor ungdom på barnevernsinstitusjoner ofte kan ha vanskeligheter med å være i relasjon med andre mennesker. De har opplevd mangel på trygghet hos omsorgspersonene deres og klarer ikke å håndtere livets mange utfordringer selv. De har lært seg til at voksne ikke ser dem, og deres indre arbeidsmodell har erfart at det ikke er trygge voksne til stede når de har behov for voksenstøtte. Det tar ofte lang tid før ungdom tør å stole på de ansatte på institusjonen, og de går mange omveier før de søker trøst eller hjelp. Miljøterapeut rollen handler om å kunne stå i mange avvisninger, og være der for dem når de er klar. Trygghet og stabilitet fremstår som helt avgjørende i barneombudets undersøkelse, for at ungdom skal få god omsorg og ha det godt mens de bor på institusjon (Barneombudet, 2020, s. 36).

Omsorg ble i juridisk sammenheng innført ved etableringen av ny barnevernlov i 1992. Før det var det nært beslektede begreper som pleie, oppfostring og opplæring som var formulert i loven. En kan derfor si at institusjonsbarnevernet har beveget seg fra et oppdragelsesprosjekt til et omsorgsprosjekt (Lillevik, et al., 2020, s. 79). Omsorgsbegrepet blir sett på som et hovedbegrep i arbeid med barn og unge, og handler i hovedtrekk om å bry seg om og ta vare på en annen (Sommerfeldt, 2019, s. 174). Mange finner omsorgsbegrepet som utilstrekkelig og hevder at det understreker en asymmetri hvor den som er hjelperen gis rett til å handle på grunnlag av

hva den selv mener er best for den andre. Dette kan føre til en utrykkende og objektiverende praksis. Annerkjennelse har dermed blitt et kjernebegrep i sosialt arbeid, nettopp for å ivareta en praksis der likeverdet mellom mennesker er overordnet. Annerkjennelse innebærer gjensidighet hvor begge parter har rett til å uttale seg, bli lyttet til og bli respektert

(Sommerfeldt, 2019, s. 175).

5.7.1 Ungdommens behov for kjærlighet

Menneskers behov for kjærlighet kan ses i sammenheng med behovet for anerkjennelse og trygghet. Honneth (2008) hevder at kjærlighet innebærer å anerkjenne personen slik den er i seg selv, uavhengig av vedkommendes væremåte, men fordi individet er verdifullt i seg selv. Det å anvende kjærlighet som en form for annerkjennelse i arbeid med ungdom på barnevernsinstitusjon, er viktig med tanke på at vi skal forstå barn og ungdoms ofte manglende annerkjennelse, som mange av dem har opplevd ved å for eksempel ikke passe inn i ulike felleskap, eller ved at de har levd under omsorgssvikt (Thrana, 2016, s. 99). Gjennom relasjoner kan kjærlighet bidra til at ungdommen bygger selvtillit og identitet. I følge Honneths teori må ungdommene anerkjennes, inkluderes og medvirke i miljøterapien som foregår på en barnevernsinstitusjon, både for at de selv skal oppleve en positiv utvikling, og for at sosialarbeiderne skal lykkes i sitt arbeid (Økland & Sørtdal, 2020, s. 129). Målet i miljøterapi er å få til en endring, og motivere ungdommen til å bli i stand til å mestre utfordringer. De ansatte på institusjonen må arbeide for å gjøre opp for mangelen på annerkjennelse i oppveksten.

Mange av høringsuttalelsene til NOU 2016: 16 inneholdt positive innspill om at det å kunne oppleve kjærlighet er noe alle barn behøver. I høringene ble kjærlighet enten ansett som et grunnleggende behov i en del av den emosjonelle omsorgen eller som et sentralt element i forsvarlig omsorg (Økland & Sørtdal, 2020, s. 137). Barnevernsproffene påpekte i høringsuttalelsen deres at kjærlighet rommer noe langt mer enn omsorg, og at altfor mange barn har opplevd at omsorg kan gis «kaldt». «..Babyer kan dø hvis de ikke får kjærlighet- det kan vi også. I hvert fall inni oss» (Økland & Sørtdal, 2020, s. 137-138).

6 AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg vist relasjonens kraft i arbeid med ungdommer på barnevernsinstitusjon. Hvordan vi som miljøterapeuter møter unges behov for anerkjennelse, trygghet og kjærlighet, er med på å forme dem som mennesker og legger til rette for utvikling. Jeg har i arbeidet med oppgaven blitt kjent med hva barna har krav på, samt hvordan de ønsker å bli møtt. Kunnskap om tilknytning og anerkjennelse står svært sentralt, og er en viktig del av kompetansen til miljøarbeidere. Negativ tilknytning i løpet av oppveksten, og mangel på anerkjennelse i barndommen, vil prege livet til et barn lenge. Det har gitt meg en bedre forståelse for hvorfor mange ungdommer på barnevernsinstitusjon reagerer som de gjør, og er som de er. Å være bevisst på dette gjør at vi miljøarbeidere er bedre rustet til å møte ungdommens behov. Relasjonens spillerom er preget av planer og rammer, noe som resulterer i at vi trenger bevisste miljøterapeuter som evner å bruke dette spillerommet til å skape anerkjennende relasjoner, samtidig som målet for oppholdet og behandlingen skal oppnås. I dette spenningsfeltet ligger relasjonens kraft. Klarer miljøterapeuter å oppnå en god relasjon til ungdommen, vil ungdommen etter hvert bli klar for endring. Ungdommene trenger forutsigbarhet, åpenhet og tilgjengelighet. Er de trygge på de voksne rundt seg, har de lettere for å åpne seg og tørre å ta imot hjelp.

Ungdom på barnevernsinstitusjon har etter barnevernsloven rett til å bli møtt med trygghet, kjærlighet og forståelse. Kjærlighet blir derfor nå forstått som en del av den faglige kompetansen, og følelser og emosjoner skal prege arbeidet til enhver miljøterapeut på barnevernsinstitusjon. Man kan konkludere med at det finnes utfordringer og visse risikofaktorer når kjærlighet skal gis til barn og unge av profesjonsutøvere. Allikevel mener jeg at det er ingen tvil om at ungdommer på barnevernsinstitusjon har behov for kjærlighet. Det bør imidlertid diskuteres hva det vil si å gi kjærlighet, slik at vi kan unngå forskjellsbehandling og styrke forutsigbarheten i arbeidet på institusjonen. Uansett hvordan begrepet «kjærlighet» forstås, er det tydelig at det å utrykke kjærlighet i barnevernkontekst eller som miljøarbeider på en institusjon, krever relasjonskompetanse. Selv om kjærlighetsbegrepet er abstrakt og vanskelig å definere, vil det at begrepet er lovfestet likevel kommunisere for ungdommene hva intensjonene til de ansatte på barnevernsinstitusjoner er, og hva de prøver å vise. Jeg mener at kjærlighet har noen dimensjoner som kan gi viktige bidrag til ungdommer på barnevernsinstitusjon, dimensjoner omsorg og trygghet ikke alene gir.

7 REFERANSER

(* = Selvvalgt pensum) 971 sider

Aamodt, L. (2014). Den gode relasjonen (2. utg.). Gyldendal. * 10 sider

Andreassen, T. (2011). Behandling av ungdom i institusjoner- hva sier forskningen?

Pensumtjeneste AS. *5 sider.

Aubert, A.-M., & Bakke, I. M. (2018). *Utvikling av relasjonskompetanse*. (2. utg.). Gyldendal.

Barneombudet. (2020). De tror vi er shitkids.

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/De-tror-vi-er-shitkids.pdf> *76 sider

Barnevernloven. (1992a). Lov om barneverntjenester (Lov-1992-07-17-100) Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100>

Bath, H. (2008b). The Three Pillars of Trauma-Informed Care.

<https://elevhalsan.uppsala.se/globalassets/elevhalsan/dokument/psykologhandlingar/trauma-informed-care.pdf> *5 sider

Bufetat. (2020). Bufdir.no | Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Barnevernsinstitusjoner/

Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. (2.utg.) Gyldendal.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS. * 272 sider.

Fellesorganisasjon FO. (2019).

<https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Forandringsfabrikken. <https://serr.forandringsfabrikken.no/article/en-kj%C3%A6rlighetsfull-barnevernlov>

Grinde, T. V., Jakhelln, H., & Sandberg, K. (2021). *Barnevernsinstitusjoner. I Store norske leksikon*. <http://snl.no/barnevernsinstitusjoner>

Hart, S., & Schwartz, R. (2009). *Fra interaksjon til relasjon tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore og Fonagy*. Gyldendal akademisk. *40 sider

Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk*. Pax. * 175 sider

Larsen, E. (2015). *Miljøterapi med barn og unge organisasjonen som terapeut* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Landmark, B. (2020). *Grunnleggende rettigheter*. Ø., Stokvold (Red.), *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner: juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver*. Fagbokforlaget. *24 sider.

Lillevik, O.G., Stokvold, Ø., Landmark, B. (2020). Utøvelsen av omsorg og vern av integritet. Ø., Stokvold (Red.), *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner: juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver*. Fagbokforlaget. *30 sider.

Lillevik, O.G. (2020). Miljøterapi- rammeverk for omsorg og behandling. Ø., Stokvold (Red.), *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner: juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver*. Fagbokforlaget. *25 sider.

Løgstrup, K. E. (2010). *Den etiske fordring*. [Oslo]: Klim. *18

Neumann, C. B. (2021). *Kjærlighet på bestilling- om staten barnevernsarbeidere og følelser*. <https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/issn.1891-1838-2021-04-05> * 16 sider.

Rienecker, L., Stray Jørgensen, P., Skov, S., & Landaas, W. (2013). *Den gode oppgavenhåndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. Fagbokforlaget. * 36 sider.

Skårderud, F., & Sommerfeldt, B. (2013). *Miljøterapiboken- mentalisering som holdning og handling*. Gyldendal akademisk.

Sommerfeldt, M. B. (2019). Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 96(3), 172–188. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04> *16 sider

Stokvold, Ø. (Red.), Landmark, B., Lillevik, O. G. (2020). *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner- Juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver*. (1.utg.) Fagbokforlaget.

Storø, J., Neumann, C. E. B., Løvgren, M., & Backe-Hansen, E. (2017). *God omsorg i barnevernsinstitusjon*. Hentet fra:

Nettutgave-NOVA-Rapport-12-17-God-omsorg-ibarnevernsinstitusjoner.pdf.

Støren, I. (2013). *Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier* (2.utg.).

Cappelen Damm AS. *71 sider.

T. Ellingsen, I., Levin, I., Berg, B., & Kleppe, L. C. (2015). *Sosialt arbeid- en grunnbok*. Universitetsforlaget.

Thrana, H. M. (2015). *Kjærlighet og sosialt arbeid: en studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis*. (Doktoravhandling) Høgskolen i Lillehammer, Lillehammer.

<https://brage.inn.no/inn-xmloi/bitstream/handle/11250/282419/PhD4%20HiL%20Thrana.pdf?sequence=1> *118 sider.

Thrana, H. M. (2016). *Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon?* Tidsskriftet Norges Barnevern, 93(2), 96–109.

<https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/issn.1891-1838-2016-02-03> * 14 sider.

Økland, I. H., & Sørtdal, L. M., (2020). *Lov til kjærlighet- En studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven*.

<https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/ISSN.1891-1838-2020-02-05> * 20 sider.